

Till Finansdepartementet

Fi2020/034118

fi.ea.e3@regeringskansliet.se

och

mats.e.johansson@regeringskansliet.se

REMISSVAR

Jämlikhetskommissionens betänkande En gemensam angelägenhet (SOU2020:46)

Sparbankernas Riksförbund, Förbundet, får härmed avge remissvar över betänkandet. Svaret omfattar enbart betänkandets avsnitt om absolut preskription. Beträffande betänkandets övriga delar har Förbundet inga synpunkter.

Förbundet delar uppfattningen att överskuldsättning är ett problem, men avstyrker förslaget om absolut preskription, eftersom Förbundet menar att problemet bättre motverkas med andra åtgärder. Förbundet anser också att orsakerna till problemet med överskuldsättning inte beskrivits på ett rättvisande sätt i betänkandet.

I betänkandet förklaras i inledningen till problembeskrivningen att en kreditgivare inte har en plikt att avråda en konsument från att ta en kredit och i det fall en kredit ges utan en ordentlig kreditprövning ligger ansvaret hos konsumenten. Förbundet menar att detta inte stämmer. Lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse innehåller särskilda regler om förutsättningarna för kreditgivning. Förbundet vill särskilt erinra om bestämmelsen i 8 kap 1 § som lyder " Innan ett kreditinstitut beslutar att bevilja en kredit ska det pröva risken för att de förpliktelser som följer av kreditavtalet inte kan fullgöras. Institutet får bevilja en kredit bara om förpliktelserna

på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda”. Lagen gäller för alla kreditinstitut, således banker och kreditmarknadsföretag. Bestämmelsen är grundläggande för all kreditverksamhet och omfattar således både inte bara konsumentkreditgivning utan all kreditgivning. Slutsatsen i betänkandet om att konsumenter utan betalningsförmåga kan beviljas kredit, är mot denna bakgrund enligt Förbundets uppfattning felaktig. I Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2018:16 om hantering av kreditrisker i kreditinstitut och värdepappersbolag, ges föreskrifter om hur kreditprövningen ska utföras. Ytterligare reglering om innehållet i kreditprövningen ges i EBA:s (Europeiska Bankmyndigheten) Guideline 2020/06, Riktlinjer om kreditgivning och övervakning.

Ett kreditinstitut som bryter mot dessa regler riskerar inte bara sanktion från Finansinspektionen utan också att gäldenären gör invändning mot fordringsrätten grundad på vårdslöshet i kreditgivningen vid kreditinstitutet. De brister som till äventyrs kan förekomma i kreditinstitutets kreditprövning torde inte stå i proportion till den överskuldssättning som belyses i betänkandet.

Förbundet noterar att betänkandet inte gör åtskillnad mellan kreditinstitut och företag med tillstånd för viss verksamhet med konsumentkrediter. Betänkandet talar generellt om kreditgivare, ett begrepp som omfattar båda nämnda kategorier. Förbundet anser att betydande skillnader ifråga om affärsmodell och strategier för kreditgivningen föreligger mellan dessa kategorier och att detta förhållandes betydelse för överskuldssättningen behöver belysas innan åtgärder föreslås som rör kreditgivare generellt. I betänkandet pekas bland annat på förekomsten av krediter med mycket hög dröjsmålsränta och höga avgifter, som ett kännetecken på det slag av krediter som driver överskuldssättning och vanligen förekommer bland dem som är överskuldssatta. Förbundet menar att denna företeelse inte är kännetecknande för kreditinstitutet överlag och att effekterna av företeelsen bäst motverkas genom regler som förbjuder kreditgivning med sådana kännetecken.

I betänkandet utvecklas uppfattningen om att reglerna om skuldsanering inte medfört den betydelse som de varit avsedda att medföra med avseende på överskuldssättningen. Överskuldssättningen har alltså inte motverkats i önskad utsträckning genom dessa regler. Detta exemplifieras enligt utredningen med att det finns personer som till följd av långvarig överskuldssättning har förlorat förmågan att själva komma tillrätta med sin ekonomiska situation. Sådana personer skulle enligt utredningen vara mindre benägna att underkasta sig skuldsanering eftersom de anlagt ett förhållningssätt som tillåter svarta inkomster och undanhållande av information för sina fordringsägare. För sådana personer skulle enligt utredningen absolut preskription fylla en funktion som skuldsaneringen inte kunnat fylla.

Förbundet ställer sig frågande till denna slutsats. Obenägenhet att uppfylla de krav som står i proportion till de eftergifter som skuldsaneringen innebär, kan enligt Förbundet inte motivera preskription av överskuldssattas skulder. Förbundet anser också att preskription principiellt är fel medel för att angripa problemet med överskuldssättning. Det är bättre att istället bygga mekanismer för att förhindra att krediter som inte behövs uppkommer.

En möjlig sådan mekanism skulle kunna vara ett nationellt kreditregister. Ett sådant skulle möjliggöra för kreditgivare att få en rättvisande bild av den creditsökandes skuldsättning. Det är inte ovanligt att creditsökande som redan är hårt skuldsatta undanhåller information om redan förekommande skulder, vilket kan medföra att kredit beviljas på oriktiga premisser och att överskuldssättningen härigenom växer.

Förbundet tror inte att införandet av absolut preskription skulle medföra att fler uppgörelser mellan borgenärer och överskuldssatta gäldenärer skulle träffas, snarare tror Förbundet att resultatet skulle bli det omvända. Ju närmare fristens utgång är, desto mindre torde benägenheten vara för gäldenären att göra upp i saken. Förbundet delar heller inte uppfattningen att försäljning av förfallna fordringar skulle motverka uppkomst av sådana uppgörelser. De företag som förvärvar förfallna fordringar strävar efter att nå sådana överenskommelser, när andra utsikter inte är förhanden.

Förbundet anser vidare att idén om sammanslagning av en borgenärs samtliga fordringar på en gäldenär vid ansökan om exekution, inte alltid är genomförbar och ibland kan vara direkt olämplig. Gäldenären kan mycket väl ha skulder till borgenären som är välskötta och därmed inte kan sägas upp. Det ligger inte i borgenärens intresse att säga upp en kredit som sköts av gäldenären, av den anledning att gäldenären har sedan länge förfallna ytterligare skulder till borgenären. Ett sådant förfarande skulle istället förvärpa situationen för gäldenären och därigenom även för borgenären.

Utredningen anser att det inte finns något behov av att i lag definiera ordet överskuldssatt. En vägledande princip skulle istället vara att den överskuldssatte kännetecknas av skulder som överstiger dennes betalningsförmåga och att betalningsoförmågan är långsiktig. Förbundet anser att denna beskrivning ger anledning till frågor och sannolika tillämpningsproblem. Långsiktig betalningsförmåga kan vara svår att bedöma, inte minst för yngre personer. Betalningsförmågan har också likviditetsaspekter som behöver beaktas. En ytterligare aspekt avser tidpunkten när överskuldssättningen ska föreligga för att absolut preskription ska komma ifråga. Räcker det att överskuldssättning bedöms föreligga mot slutet av preskriptionsperioden, eller måste överskuldssättning bedömas föreligga när exekutionstitel söks? Vem avgör om skuldsättningens omfattning innebär att överskuldssättning är ifråga?

Eftersom förslaget om absolut preskription är avsett att komma ifråga för långvarigt överskuldssatta konsumenter, således inte alla konsumenter, anser Förbundet i motsats till utredningens förslag att det vid ett genomförande av förslaget är ytterst viktigt att precisa kriterier anges för de förutsättningar under vilka absolut preskription ska gälla.

Stockholm den 12 april 2021

SPARBANKERNAS RIKSFÖRBUND

Ewa Andersen
Verkställande Direktör

Bengt Nordström